

AZ ANALÓG ÉS A DIGITÁLIS KOR KÖZÖTT

SZUBJEKTÍV TÁRLATVEZETÉS KÁLI CSABÁVAL A GÖCSEJI MÚZEUMBAN

■ Gyermekkori élményekkel és családi emlékekkel tarkított szubjektív tárlatvezetést tartott a közelmúltban dr. Káli Csaba történész, levéltár-igazgató a Göcseji Múzeum „A bomlás virágai – Így éltünk a '80-as években” című kiállításában.

– pP –

Az 1980-as évek egyes jelenségeinek történeti hátterén túl, ezúttal személyes benyomásait, emléképeit és -tárgyait is megosztotta a hallgatósággal a történész. A kiállítás gyermekszoba-entériőben, majd a lengyel piacok világát

bemutató részénél többek között arra világított rá, hogy az 1980-as évek abból a szempontból is izgalmas, hogy egy átmeneti kort jelentett az analóg és a digitális világ között. A tárlaton látható egy Commodore 16-os számítógép, a hozzá kapcsolódó tartozékokkal, ami az évtized fiataljai számára az

egyik legnagyobb újdonság volt. Bár, mint hozzátette, igazán menőnek az számítot, akinek Commodore 64-ese volt.

Ha belegondolunk, ezeknek a számítógépeknek a kapacitása és memóriája töredéke volt annak, amit ma a zsebünkben lévő okostelefonok tudnak. A népszerű számítógépek és a még népszerűbb számítógépes játékok miatt akkoriban sokan kezdtek el érdeklődni a számítástechnika és a programozás iránt. Persze nem lett mindenkiből programozó, ahogy belőle sem. Felidézte, hogy ezekben az években még kazettáról kellett az egyes játékokat betölteni, még a floppy (hajlékonylemez) is csak az évtized végén terjedt el. Viszont ennek kisebb változata ikonná vált, hiszen a ma is használatos „mentés gomb” jele ezt az eszközt idézi.

A lengyel piacok árukészletével kapcsolatban megemlítette a kvarcjátékokat, kvarcórákat (a „négygombos” még neki is megvan, el is hozta magával) és a zsebszámológépeket is, melyek már szintén a digitális kor előfutárai voltak. A szóban forgó piacokon viszonylag olcsón és jó minőségben lehetett ezekhez a cikkekhez hozzájutni. A lengyel piacokat ugyanakkor gyakran ellenőrizték a rendőrök, mert működésükre nem volt jogszabály, igaz emiatt nem is nagyon tudtak velük mit kezdeni – fogalmazott. A történész arról is megemlékezett, hogy Zalaegerszegen az Eötvös utcában volt egy hanglemezbolt, ahol a bakeliteken, kazettákon kívül lehetett kvarcjátékokat is vásárolni.

Ha már a technikai eszközöknél tartunk, Káli Csaba a rendhagyó tárlatvezetésen a piros vezetékes telefonról is beszélt, ami az „értelmiségi család nappalijában” látható. Az 1980-as években a telefonnak több jelentésrétege is volt. Többek között kapcsolatot jelentett a „felsőbb régiókba”, vagyis a fontosabb elvtársak felé. Ez segíthette az előbbre jutást, bizonyos ügyek (protekción) elintézését. A történész megjegyezte: ak-

koriban nem volt egyszerű telefont igényelni, már az is nagy szó volt, ha valaki hosszú várakozás után kapott. Érdekességképpen megemlítette, hogy míg Magyarországon a politikai ellenzék tagjai nem számíthattak arra, hogy telefonhoz jutnak, addig Romániában pont fordított volt a helyzet. Akikről tudták, hogy nem a rendszer hívei, kaptak telefont, hiszen így lehálghatták őket.

Az előadó családi példákon keresztül mesélt még a külföldi utazások nehézségeiről, szabályairól, a valutanyilatkozatról,

majd a '80-as évek végéig Gorenje-turizmusáról is. Az utóbbi jelenség már csak azért is vicces, mert ugyan „nyugatról” hoztuk be a portékát, de nem osztrák vagy német árucikkeket jelentett a márka, hanem egy jugoszláv (szlovén) háztartásgép-gyártó vállalat termékeit.

„A bomlás virágai – Így éltünk a '80-as években” című kiállításban folytatódna a tárlatvezetések. Legközelebb július 22-én Szálinger Balázs író-költő '80-as évekhez köthető szubjektív történeteit ismerhetik meg az érdeklődők.

ÉVADZÁRÓ A GRIFFBEN

286 ELŐADÁST JÁTSZOTTAK

■ Több mint 32 ezer nézővel és 286 előadással zárta az idei évadot a Griff Bábszínház. A teátrum közelmúltbeli eredményeiről és a következő évad tervéről Szűcs István igazgató számolt be a bábszínház szezonzáró társulati ülésén.

Többek között elmondta: értékes és tartalmas előadásokat játszottak, és többféle műfajban is kibontakoztathatták tehetségüket a társulat rendezői, színészei. Kiemelte az évadnyitó darabot, mely egy norvég népmese volt, Keletrre a Napról címmel. Hangsúlyozva az előadás egyedülálló hangulatát, díszleteit és zenéjét.

Az évad során rengeteg táj- és vendéglőadáson vettek részt és ők is hívtak vendégművészeket, baráti társulatokat Zalaegerszegrre. A Griff több fesztiválon, bábos találkozón is részt vett és szakmai elismerésben is részesült. A nyár folyamán további országos bábszínházi eseményeken, fesztiválokon játszanak.

Az évadban népszerűek voltak a babaszínházi előadásai, de idén a felnőttek nézőknek is jutott különlegesség egy nemzetközi pályázatnak köszönhetően.

A Vitéz László című előadással pedig megemlékeztek az idei Emlény Henrik-évfordulóról is. Bár ezt az előadást a következő évadra tervezték, egy baleset miatt helyet cserélt a Hoppládával, amit viszont a 2025/26-os szezonban játszanak majd.

Néhány hónapja újabb öt évre Szűcs Istvánt választották a Griff Bábszínház igazgatójának, további jó hír, hogy 2030-ig biztosított a bábszínház támogatása; az önkormányzat és az állam közös fenntartásával. Utóbbi többletforrást is biztosított, aminek a 80 százalékát a bérek rendezésére fordítják.

Szűcs István jelezte: a következő évad augusztus 22-én indul, ekkortól próbálnak a színészek. Az első bemutatóra szeptember 27-én kerül sor, Varsányi Péter „Hahó! Halló! Figyelem!” című meséjét láthatják a gyerekek.

Az évadzáró társulati ülésen részt vett Balicz Zoltán polgármester is, aki gratulált az idei sikerekhez és jó pihenést kívánt a társulatnak.

Az ülés végén díjakat is kiosz-

tottak. A legtöbbet játszó színész Horváth Máté lett, 141 előadással. A Kenguru-díjat (aki a legnagyobb ugróba az előző évadokhoz képest) pedig Hanzli Réka kapta. Azt is jelezték, hogy Kassay Marton egyetemi tanulmányai miatt távozik a társulattól.

Az igazgató elmondta még: több pályázatot is benyújtottak eszközparkbővítésre. Többek között szeretnék egy központi klímával ellátni a bábszínház helyiségeit és a nézőteret.

A NÉPI KULTÚRA NÉPSZERŰSÍTÉSE

GUBANC, FESZTIVÁL A FESZTIVÁLON BELÜL

■ Az idei EgerszegFeszt új rendezvényblokkal bővült, feltehetően tartósan. A „GubancFeszt” az Értéket Tisztán Egyesület és a Zala Megyei Népművészeti Egyesület közös rendezvénye, mely három napon át várta az érdeklődőket.

– b. k. –

A név, a két egyesület régóta összefonódó, „gubancoló” kapcsolata utal. Hasonló gondolkodásmódjuk, a népi értékek iránti elkötelezettségük jól egymásra talált a hétköznapi életben és az ilyen ünnepi alkalmakkor is. Az EgerszegFesztben belül a hángversenyterem melletti téren, az úgynevezett harmadik színpadon és annak környékén találkozhattak velük.

– Népművészeti, folklórral töltjük be a teret – mondta Devecz Zsuzsanna, a népművészeti egyesület vezetője. Őt kérdeztük, mivel a partner egyesület vezetőjének, Rácz Petráknak sok dolga akadt a színpadi fellépések koordinálásá-

ban. – A cél a vármegye területén élő népművészek bemutatása. Nemcsak a néptáncosoké, népze-

néseké, hanem a mestereké is, a két éve létrehozott „Értékes Zala” népszerűsítése is fontos itt a fesztiválon. Kézműves-foglalkozások, játszóházak, egész napos színpadi műsor, este népzenei koncert és táncbázis, népmeseblokk van nálunk. Régóta együtt dolgozik a két

egyesület, sok közös programunk is volt már. Legutóbb a népviselet napján vártuk a közönséget együtt a Gébárti-tónál – idézte fel Devecz Zsuzsa.

– Régen a népművészet összekapcsolódott a hagyományok, a népmese, a szokások, a viselet, a tánc, a dallal és a kézművességgel. A két egyesület közötti jók az átjárások, együttműködés van, így jobban meg tudjuk valósítani ezt az egykor volt egységet. A fellépők között az egészen kicsiktől a nagyobbakig, a díjnyertes gyermektáncosok, a verbunkfesztivál legjobbjai, léptek színpadra. Valamint a Hagományok Háza két képviselője nyilvános szakmai beszélgetésre várta a minősítésre vágyókat, szakmai pódiumként.

Az idei GubancFeszt egy mintaprojekt, amiből majd leszűrjük a tapasztalatokat, és ezek alapján akár évente megrendezhetjük ezt. Mutassuk meg azt az országos kincset, amink van. Jó helyszín ehhez a belváros, mert itt sokan látnak minket, ami az utánpótlásnevelés szempontjából is fontos. Ez növeli az esélyeket. Utánpótlásnak pedig kell lenni – mondta végül.

BEZÁRT A CLUB POPUP UNDERGROUND, KIARUSÍTOTTÁK A KÉSZLETET

JELENLEG NINCS FÜGGETLEN KÖZÖSSÉGI TÉR ZALAEGRSZEGEN

■ PopUp-élmékvásárral búcsúzott a Club PopUp Underground szórakozóhely. Zalaegerszeg alternatív kultúrkocsmája 9 és fél év után, jelenlegi helyén 8 év után zárta be a kapuit a napokban.

2017 szeptemberében írtunk arról, hogy a zalaegerszegi Európa térre – a volt Taverna étterem helyére – költözik a VMK-ból a PopUp Café, ami továbbra is Cserpes Attila vezetésével, ám már Club PopUp Underground néven folytatja tevékenységét. Vagyis kultúrkocsmaként működik tovább. Nemcsak egyszerű „kocsmáltatás” zajlik a helyszínen, hanem könnyűzenei koncertek, előadások, irodalmi és slam poetry-estek színesítik a repertoárt. De már kezdetekkor cél volt az is, hogy a fiataloknak (gimnazistáknak, hazajáró főiskolásoknak) egyfajta közösségi térként funkcionáljon, ahol lehet egy jót beszélgetni, vagy társasjátékozni.

Valóban, az elmúlt nyolc évben (a pandémia karanténidőszakát leszámítva) folyamatosan működött a hely. Az első években száznál is több klubkoncertet szerveztek itt, de kötetbemutatóknak, író-olvasó találkozóknak, képzőművészeti

eseményeknek, művészettörténeti előadás-sorozatoknak, továbbá lemezbörzéknek, filmvetítéseknek is otthont adott a pinceklub. Itt debütált például a Covid-vírusban sajnálatosan elhunyt Tóth Imre költő emlékkötete, de Fitos Adrián zalaegerszegi születésű író prózai műve is. Korábban pedig éppen Tóth Imre beszélgetett a PopUpban Garaczi László íróval. Fellépett itt többek között Müller Péter Sziámi a Romano Drommal, Takáts Eszter dalszerző, énekes, az Intim Toma Illegál, a Hiperkarma és a sort még hosszan lehetne sorolni. Aztán a koncertek elmaradtak, de a hely közösségi szintje jellege megmaradt. Az utolsó egy évben pedig az Utóvéd – Képzőművészeti terepasztal-beszélgetések előadás-sorozatát költöztet a falak közé. Közben a törzsvendégek már egy ideje tudták, hogy a klub anyagi problémákkal küzd.

Ahogy pedig az a közösségi oldalakon olvasható volt, 2025. jú-

nus végén végleg be-is zárta a kultúrkocsmát, előtte azonban Cserpes Attila és a klub másik „állandó arca”, Bertalan Edit Katalin egy utolsó kiárusításra vártak az érdeklődőket. Vagyis egy emlékvásáron eladásra kínálták a berendezési tárgyakat, poharakat, társasjátékokat, dekorációs elemeket.

Az eseményről Tóth Sándor operatőr (tothsandorvideo) felvett készített, sőt a helyszínen meg is interjúolta Cserpes Attilát a bezárás okairól. Mint az a Youtube-on elérhető videóból kiderül: a pandémia volt a fordulópontra a klub életében. Cserpes Attila azt mondta, hogy a járvány tulajdonképpen szétverte a vendéglátóipart, és amikor a Covid után kicsit kezdett magára találni a szektor, akkor meg jött az infláció. Üzemeltetőként azt tapasztalta, hogy a forgalom és a szórakozásra fordított pénz egyre csökkent, ugyanakkor exponenciálisan nőttek a működési költségeik, amiket már nem tudott kigazdálkodni. Ha az embereknek (és a diákoknak) nincs pénz a zsebében, a kultúrára for-

dított összegből vesznek vissza először, és ez ebben az esetben is látszott. Érdekes jelenség az is, hogy például a klubkoncertek

városi klubnak miért volt nehézkes a nyári nyitvatartás.

Az üzletvezető már egy ideje a csákánydoroszlói művelődési ház

menyire kiszorultak – más vidéki városokhoz hasonlóan – Zalaegerszeg kulturális életéből. De a klub vezetője a videóban arról is beszél, hogy véleménye szerint miért nincs a zalai megyeszékhelynek fiatalokat megtartó ereje, és hogy egy hozzájuk hasonló kis-

programjait szervezi. Hogy a volt Taverna és most már Club PopUp Underground helyén mi lesz, arról egyelőre nincs információ. A klub bezárása egyúttal azt is jelzi, hogy Zalaegerszegen jelenleg nincs független, alternatív közösségi és kulturális színtér.